

In augustus 1945 was Anneke Blokland zes jaar oud. Ze woonde met haar moeder en broertje in het Japanse interneringskamp Halmahera, Semarang. Wat zij zich vooral van het kamp herinnert, is de angst voor de Jap en de eeuwige honger.

Op een dag werd de hemel verduisterd door vliegtuigen waaruit papiertjes vielen. Op de papiertjes stond dat de oorlog voorbij was.

Anneke, haar broertje en moeder werden herenigd met haar vader die als krijgsgevangene had gewerkt in het Japanse kamp Kamijoka.

Haar moeder moest huilen, toen ze hem na ruim drie jaar weer zag.

Anneke en haar broertje niet. Zij herkenden deze man niet.

Commissaris van de Koning, collega-bestuurders uit de regio, vertegenwoordigers van Defensie, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, dames en heren.

Goed dat u hier- ondanks de coronacrisis- met zovelen bent.

Het verhaal van Anneke vindt u op de website van het Nationaal Archief dat persoonlijke getuigenissen verzamelt over onze geschiedenis.

Bijzonder dat mevrouw Thea Meulders dadelijk haar verhaal met ons wil delen. Beide verhalen zijn herkenbaar voor veel mensen die een tijd in de kampen zaten. Een periode die gevolgen had voor de rest van hun leven. Dat gold vaak ook voor hun kinderen en kleinkinderen.

Er zijn vele verhalen over de oorlog in voormalig Nederlands-Indië en de turbulente periode erna: getuigenissen van persoonlijk leed, verlies en ontberingen, maar ook van liefde, moed en opoffering.

Binnen én buiten het kamp, tijdens en na de oorlog.

Het blijft belangrijk daar stil bij te staan en te herdenken.

Dat doen wij, vooruitlopend op de landelijke herdenking morgen in Den Haag, in Amstelveen, hier in het Broersepark, bij dit prachtige monument van Ella van de Ven. Wij zijn hier bijeen om alle gevallen en slachtoffers, militairen en burgers, van de Japanse bezetting en de turbulente periode daarna te herdenken.

Door de coronamaatregelen is de herdenking anders dan andere jaren. Op afstand van elkaar maar toch nabij, want zoals de heer Bouwens net ook al zei, zoals we nu zitten, omarmen wij als het ware het monument. We herdenken samen dit bijzondere jaar. Morgen is het namelijk 75 jaar geleden dat er eindelijk een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog.

Op 15 augustus 1945 capituleerde Japan officieel. De mensen in de kampen hoorden het soms pas een week later. Sommigen via briefjes uit de lucht zoals Anneke. De bevrijding in Indië leek in niets op die in Nederland. Geen jeeps met Amerikanen en Canadezen die juichend werden binnengehaald door een dankbare bevolking.

In Indië bracht de bevrijding geen vrede, maar leidde juist tot een nieuwe periode van onrust en geweld.

Het aantal mensen dat deze periode heeft meegemaakt, wordt snel kleiner. Het is inmiddels bijna een mensenleven geleden.

Daarom is 75 jaar zo'n belangrijk herdenkingsjaar. Het zijn de kinderen van toen, zoals Anneke, die het als laatste ooggetuigen nog kunnen vertellen. Het is belangrijk dat zij dat doen.

Anders lopen we de kans dat de oorlog wordt als een oude zwart-wit foto: een vaag plaatje van lang geleden met onbekende gezichten. We kennen ze allemaal: foto's van vrouwen en kinderen met holle ogen in overvolle kampen, van uitgemergelde mannen aan het werk bij de spoorlijn, van zwaaiende mensen op schepen die uit Indië vertrokken.

Wat betekenen die nog, als we de onderliggende verhalen niet meer kennen. De verhalen over de gewelddadige oorlogsjaren, over een land dat niet meer terug kwam, over families die elkaar opnieuw moesten vinden en niet meer vonden, over ontheemding en een nieuw leven in een koud land.

De verhalen van Anneke en haar generatiegenoten, maar ook van hun kinderen en kleinkinderen, inmiddels 2 miljoen Nederlanders, al die verhalen staan voor een deel van onze geschiedenis. Een geschiedenis die net zo divers en kleurrijk is als het land waar het plaatsvond. Door de verhalen bij de foto's te vertellen houden wij hun herinnering levend en in ere.

Maar dat niet alleen. Hun verhalen vormen een deel van onze *gezamenlijke* identiteit en historie. Ze moeten verteld worden om ons verleden bespreekbaar te maken - hoe moeilijk dit soms ook is-, en om te begrijpen waar we vandaan komen. Ze moeten verteld worden om de verschrikkingen van de oorlog niet te vergeten en ons bewust te blijven van de waarde van onze vrijheid. Ze leren ons dat het verleden niet zwart/wit is zoals een foto, maar een verhaal van vele kleuren.

Door deze persoonlijke verhalen blijven de oorlog en de periode erna voelbaar. Daarmee behouden zij hun betekenis voor volgende generaties. Daarom zijn getuigenissen zoals die van Anneke Blokland en Thea Meulders zo belangrijk.

Anneke Blokland is inmiddels 81 jaar oud. Zij zal de oorlog nooit vergeten. Blijf luisteren naar haar verhaal.

Blijf luisteren naar deze laatste generatie die de foto's nog kleur kan geven.

Dank u wel.